

Я ЗНАЮ ЛЮДИНУ, ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ ТА ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ — ЯК ЇЙ ДОПОМОГТИ

Якщо ви знаєте когось,
хто пережив сексуальне
насильство, пов'язане
з конфліктом — передайте
буклет цій людині.

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Насильство — це злочин, а людина, яка його пережила, має право на захист, повагу, чуйність і підтримку. Постраждала від сексуального насильства людина може звернутися по допомогу, коли буде готова.

Що таке сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом (СНПК)

Сексуальне насильство, що вчиняється під час бойових дій, також часто позначають терміном «сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом» (СНПК).

В Україні СНПК — це будь-яка форма сексуального насильства, що сталося у зв'язку з війною починаючи з 20 лютого 2014 року.

Це може бути (невиключний список):

- ▶ зґвалтування;
- ▶ примусова вагітність, аборт, стерилізація;
- ▶ сексуальна експлуатація, примушування до статевих актів або спостереження за ними;
- ▶ сексуальне рабство, торгівля людьми з метою сексуальної експлуатації;
- ▶ калічення статевих органів;
- ▶ погрози або спроби вчинення сексуального насильства.

Постраждалими від СНПК є:

- ▶ особи*, які зазнали будь-якого виду сексуального насильства, скоєного у зв'язку зі збройною агресією;
- ▶ діти, народжені внаслідок СНПК.

***Важливо!** Будь-хто, незалежно від віку та статі, може постраждати від сексуального насильства. Це можуть бути жінки, чоловіки та діти.

Що робити, щоб отримати статус постраждалої особи

Поки не запрацювала спеціальна Комісія для визнання постраждалих від СНПК, єдиний шлях — звернутися до таких правоохоронних органів як:

- ▶ Національна поліція;
- ▶ прокуратура;
- ▶ Служба безпеки України.

Постраждала людина може звернутися:

- ▶ письмово (шляхом подання заяви про кримінальне правопорушення);
- ▶ зателефонувавши 102 або 0 800 500 202;
- ▶ особисто звернутись до правоохоронних органів або Комісії.

Якщо написати заяву самостійно складно — **допомогу надає система безоплатної правничої допомоги (БПД).**

**Безоплатна правнича
допомога**

Після подання заяви відкривається кримінальне провадження, у якому постраждала особу мають визнати потерпілою.

Статус потерпілого або потерпілої підтверджується витягом з Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) або постановою слідчого/прокурора про визнання потерпілим/потерпілою.

Яку допомогу може отримати людина в статусі потерпілого/потерпілої від СНПК

Після визнання потерпілою/потерпілим у кримінальному провадженні (або навіть до цього — у невідкладних ситуаціях) людина отримує право на безоплатну медичну, психологічну, правову та соціальну допомогу.

Медична допомога

Постраждала людина може звернутися до будь-якого медичного закладу. Допомога надається конфіденційно й безкоштовно.

До такої допомоги належать:

- ▶ термінове лікування травм;
- ▶ профілактика інфекцій, що передаються статевим шляхом;
- ▶ медична допомога для запобігання небажаних вагітностей;
- ▶ огляд, обстеження та лікування наслідків насильства;
- ▶ документування тілесних ушкоджень (за згодою).

Постраждала людина може звернутися самостійно або за підтримки юриста/психолога.

Психологічна допомога

Постраждала особа може отримати підтримку фахівців, які допоможуть впоратися з пережитим стресом, травмою та страхом. Це можуть бути індивідуальні консультації, групова терапія або гарячі лінії підтримки.

Правнича допомога

Людина, постраждала від СНПК, має право на безоплатну правничу допомогу, а саме:

- ▶ інформування щодо своїх прав;
- ▶ допомогу у складанні заяв та документів;
- ▶ допомогу у зверненні до правоохоронних органів;
- ▶ представництво інтересів, зокрема у суді;
- ▶ оскарження дій чи бездіяльності органів державної влади тощо.

Допомогу також можна отримати через Координаційний центр підтримки потерпілих і свідків при Офісі Генерального прокурора: office@gp.gov.ua.

**Безоплатна правнича
допомога**

Соціально-економічна підтримка

Центри допомоги врятованим (ЦДВ) надають уцілілим після СНПК доступ до медичних, психологічних, юридичних та соціальних послуг.

**Центри допомоги
врятованим**

Компенсація збитків

Людина, постраждала від СНПК, має право вимагати компенсацію моральної шкоди й матеріальних збитків:

- ▶ через цивільний позов у межах кримінальної справи;
- ▶ через окремий цивільний позов.

Коли можуть відмовити у визнанні постраждалою від СНПК

У деяких випадках орган розслідування може не визнати людину, що постраждала від СНПК, потерпілою або ж закрити справу без початку кримінального провадження. Це не означає, що людина не має права на захист чи допомогу.

Відмова у визнанні потерпілою від СНПК можлива лише у випадках, якщо встановлено, що шкоди (моральної, фізичної чи майнової) не завдано. **У разі такої відмови її можна оскаржити.**

Строк оскарження

Якщо заяву залишили без розгляду, визнали, що немає ознак кримінального правопорушення або постраждалу людину не визнали потерпілою — постраждала людина має право звернутися до слідчого судді протягом 10 днів з моменту порушення права.

Хто може допомогти в оскарженні

Людина, постраждала від СНПК, не мусить проходити всі ці процедури самостійно.

Безоплатна правнича допомога (БПД) допоможе:

- ▶ підготувати заяву/скаргу;
- ▶ супроводжувати у суді;
- ▶ пояснити кожен крок.

**Безоплатна правнича
допомога**

Запитання та відповіді

Як підтвердити, що сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, справді відбулося

Не існує «правильного» чи «достатнього» набору доказів. Будь-яка інформація, що може вказувати на подію, важлива:

- ▶ власні свідчення постраждалої людини;
- ▶ слова очевидців;
- ▶ медичні довідки або записи;
- ▶ речі чи одяг постраждалої особи або її кривдника.

Факт насильства можуть підтвердити експертизи — судова медична та судово-психологічна, яку призначає орган досудового розслідування, або яку можна замовити самостійно. Їх проводять делікатно й лише за згодою постраждалої людини.

Скільки часу є, щоб звернутися до правоохоронних органів

Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, — воєнний злочин. У таких злочинів немає строку давності. Постраждала людина може звернутися по допомогу у будь-який момент, коли буде готова.

Як убезпечити себе від розголошення особистої інформації

Відомості передаються правоохоронним органам із дотриманням таємниці досудового слідства.

Якщо справа потрапить до суду, постраждала людина може подати клопотання про закритий судовий розгляд.

У такому разі:

- ▶ дані будуть знеособлені;
- ▶ слухання відбуватимуться без вільних слухачів і представників медіа.

Як знову не зазнати травми під час розслідування

Постраждала людина має право розповісти свою історію мінімальну кількість разів — у безпечних умовах.

Для цього варто звернутися до:

- ▶ Координаційного центру підтримки потерпілих і свідків при Офісі Генпрокурора;
- ▶ системи безоплатної правничої допомоги (БПД);
- ▶ організацій, що спеціалізуються на підтримці постраждалих від СНПК.

Фахівці допоможуть підготувати документи, супроводжуватимуть під час допитів і захистять від повторного травматичного досвіду.

Де можна отримати допомогу — телефони, сервіси, підтримка

- ▶ Усі контакти й служби працюють конфіденційно.
- ▶ Можна звернутися навіть без офіційного статусу потерпілої/потерпілого.
- ▶ Якщо важко говорити — можна писати онлайн.
- ▶ Підтримка доступна незалежно від віку, статі чи обставин.

▶ **Урядова гаряча лінія**

15-45

+38(044) 284 19 43

(для дзвінків з-за кордону)

▶ **Офіс Генерального прокурора**

+38 096 755 02 401

▶ **Безоплатна правнича допомога**

0 800 213 103

Також послуги можна отримати онлайн
та у бюро правничої допомоги.

▶ **Офіс Омбудсмена України**

0 800 501 720

044 299 74 08

hotline@ombudsman.gov.ua

Людина, постраждала від СНПК, не має лишатися сама!

Сексуальне насильство, пов'язане з війною, — тяжкий злочин.
Людина, що це пережила, не винна в цьому.

Постраждала від СНПК людина має право:

- ▶ отримати допомогу тоді, коли буде готова;
- ▶ говорити або мовчати про свій досвід;
- ▶ звернутися по підтримку і не зіштовхнутися з осудом;
- ▶ знати правду і домогтися справедливості;
- ▶ отримати лікування, психологічну, правову та соціальну допомогу;
- ▶ бути в безпечному середовищі.

**Досвід постраждалих — реальний
і важливий. Вони заслуговують
на підтримку, турботу, повагу та захист.**

**Якщо ви знаєте людину, постраждалу
від СНПК, і їй важко зробити крок
самостійно — передайте їй цей буклет.**

**Наведена інформація актуальна
станом на грудень 2025 року**

Матеріал підготовлено за підтримки Ради Європи
в рамках проєкту «Удосконалення судових
та позасудових засобів захисту прав осіб,
постраждалих від війни в Україні».

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE